

KAJ BI REKLI NA TO?

ZA PISANJE TEH VRSTIC O ZBORU OBČANOV NA OTOKU V CELJU NISTA DALA POVODA LEPA UDELEŽBA IN ŽIVAHNA RAZPRAVA, TEMVEČ PREDVSEM NEKATERE MISLI, KI SO SE UVELJAVILE V DEBATI IN KI ZARADI SVOJE VSEBINE IN NAMENA ZASLUŽIJO VEČJO POZORNOST.

Nič ni čudnega, če je v prednjem planu zunanje političnega dogajanja, ki prvi mimo nas, znova in znova vprašanje razorožitve, v prvi vrsti atomskega premirja, sporazuma o prenehanju atomskih poskusov. Ugotavljajo, da so vsi pogoji za to premirje dani in da je vse, kar govori proti njim, plod najbolj razbessnih človeških strasti brez sence pameti in predsodka. Ampak, tako je, zelo teško gre od rok.

V zadnjem času smo doživeli zelo zanimive stvari, ki govorijo sicer o vojni, a zagovarjajo mir. Na ameriške grožnje zaradi Kube — kljub Kennedyjevim miro-ljubnim izjavam na ameriško spremembo ameriške strategije — tudi sovjetski generali niso molčali. Maršal Brjusov, poveljnik sovjetskih raketnih sil, je izjavil, da ima SZ rakete, ki jih lahko iz satelitov izstreljuje kamorkoli na Zemljo. On in maršal Grečko sta povedala, da je vsa sovjetska armada zdaj orientirana v raketno vojskovanje, glavna sila je v podmornicah in posebno v atomskih podmornicah. Ameriški general Lemay je na to odgovoril, da bo moral Pentagon tudi misliti na obrambo iz vesolja in ustvariti v vesolju »zasidrane« satelite z raketnimi naboji.

Iz ženevskih pogajanj se vidi, da se ZDA ne morejo odpovedati hegemoniji na svetu in da se ne morejo sprijazniti z mislijo, da bi dialog med SZ in ZDA potekal z enakopravnih položajev. Čeprav platonično priznajo, da imajo poleg SZ največjo odgovornost pred človeštvom in da je od rezultatov atomskega pogovora med SZ in ZDA odvisno, ali bo prišlo do atomskega mira na svetu, se jim zdi pod častjo, da bi prišli SZ toliko nasproti, kolikor je prišla že večkrat SZ. Zadnji korak ameriškega zastopnika Fosterja v Ženevi je naravnost izterjal in terja več, kot je SZ dolžna storiti: SZ naj bi dala dokumentacijo, kaj so njeni detektorji dejansko doslej mogli odkriti od poskusov v Ameriki. S takimi zahtevami praktično ameriška diplomacija dezavuirala pomirjevalne izjave svojega predsednika.

V Karibih še ni miru. Kennedy računa, da SZ porabi dnevno za pomoč Kubi en milijon dolarjev, vendar najbolj bojevitvi yankeeji ne morejo več trditi, da SZ spreminja Kuba v vojno bazo. Res pa je, da obstoji sovjetski ultimatum: Če bi ZDA napadle Kubo, tvegajo vojno. Malinovski je izjavil: agresivne ameriške kroge opozarjamo, da bi napad na Kubo pomenil tretjo svetovno vojno. SZ bi na vsak raketni napad odgovorila s trikrat večjo salvo raket, kakor pa jo imajo pripravljeno ZDA za začetek vojne. Vpričo Hruščeva, 6000 oficirjev vseh vojnih rodov in akreditiranih vojaških atašeev je tudi še povedal, da SZ razpolaga s 100 megatonsko bombo.

Hruščev pa je k Malinovskemu pridelal izjavo, da gospodarski potencial SZ hitreje raste kot v ZDA in da revolucija ni izvozni artikel. Vse tudi kaže, da so ZDA pred tremi leti začele preveč igrati na sovjetsko-kitajski spor. Hruščev ga je ponovno označil kot spor med prijatelji, kot družinsko zadevo, ki se bo v kratkem poravnala. Mnogo znamenj, ki govorijo za to, da je sporazum med razvitimi državami objektivno težji in da naletata tudi na mine subjektivnih apatitov. Trenutno je v resni krizi zahodno skupno tržišče, čeprav bi ZDA rade to omalovaževale. Za de Gaullovo politiko stoji francoski finančni krogi, ki doživljajo zdaj tak opoj gospodarske prosperitete, kakor so ga v Zahodni Nemčiji v minulem desetletju. Francija ima danes silno industrijo in agrarno produkcijo, s katero lahko zadovoljuje italijanski in nemški trg. Nič ni čuda, če ne mara zraven Anglije s kolonijami in še orjaško ameriško agrarno produkcijo, ki bi sama lahko rešila več kot polovico prehranjevalnih problemov na svetu.

Ce bo šel na Zapadu razvoj v to smer, ne konkurenčna sposobnost ZDA nujno padla, Zahodna Nemčija pa že ugotavlja, da so časi »buna«, des Überflusses, že mimo.

Ena takih je vznikla v razpravi o letošnjem programu investicijskih del, predvsem pa na račun

nove pekarnice, ki bo menda že letos zahtevala precejšnje stroške za postavitev nove peči, ker dose-

S tekmovanjem k boljšim uspehom

Občinski odbor SZDL v Šmarju pri Jelšah je razpisal tekmovanje med svojimi krajevnimi organizacijami. Z njim želijo razgibati vse krajevne organizacije SZDL, obenem pa omogočiti, da bi si vsaj najboljše lahko uredile osnovne delovne pogoje. Nagrade so precejšnje, zato bodo najbolj prizadevnim pomenile znatno podporo pri urejevanju klubskih prostorov in podobno.

Tekmovalni program obsega tri delovna področja organizacij SZDL. Tu gre za evidenco članov, za njihovo število, za pobiranje članarine itd. Prav tako bodo upoštevali, kako posamezne organizacije uporabljajo sredstva, ki jim ostanejo od pobrane članarine. Udeležba občanov na sestankih in predavanjih je prav tako važno merilo pri ocenjevanju.

V tekmovalnem programu je posebej označena skrb za mladino in dejavnost mladinske orga-

nizacije, za kar je odbor krajevne organizacije SZDL vsakomur sodegovoren. Brez izobraževanja ne pojde več; zato bodo tudi v tekmovanju še posebej upoštevali.

Tretje področje so delovne akcije, ki jih lahko organizirajo občani za najrazličnejša krajevna dela. Tu lahko sodelujejo ljudje s prostovoljnim delom ali samopriskupkom. V šmarnski občini bo treba urediti stranske steze in poti k turističnim toč-

danja, prav tako nova, ni primer-na, in se zna zaradi tega zgoditi, da bodo celjski potrošniki na vsem lepem brez kruha. O slabem trošenju investicijskih sredstev pa govorijo še nekateri drugi objekti, kot hotel in podobno. Zaradi vsega tega se je na zboru pojavilo vprašanje: kakšno zagotovilo imajo občani, da se takšne in podobne napake ne bodo ponavljale, napake, za katere se pozneje zme-

kam, asanirati vodnjake, urejevati telovadnice, športna kopališča itd.

Tekmovalni program je zelo obsežen, vendar sprejemljiv za vse krajevne organizacije SZDL, ki jih je v šmarnski občini 28. Če v tem mesecu bodo vse krajevne organizacije SZDL izdelale podrobne delovne programe. Gotovo je, da bo to tekmovanje obrodilo bogate sadove in prispevalo k rasti šmarnskih organizacij SZDL.

Statuti - prepočasi

Občinski sindikalni svet v Slovenskih Konjicah je sklical posvetovalne predstavnike gospodarskih organizacij, na katerem so ocenili potek priprav za sestavljanje statuten delovnih organizacij. Razprava je pokazala, da v večini primerov še niso

prišli dlje, kot do imenovanja komisij, ki bodo izdelale osnutke statuten. V nekaterih večjih gospodarskih organizacijah pa so komisije že začele z delom.

Na sestanku so predlagali, naj posameznim podjetjem pomaga pri sestavljanju statuten posebna sindikalna komisija. Razen tega so poudarili, da bodo morale komisije začeti z delom takoj. Komisiji občinskega sindikalnega sveta pa so še priporočili, naj čez kak mesec skliče podoben sestanek, na katerem bi ugotavljali, kako daleč so že s tem delom.

USPEL SEMINAR

Občinski odbor SZDL v Slov. Konjicah je priredil dvodnevni seminar za predsednike in sekretarje krajevnih organizacij SZDL v občini. Udeležba je bila zelo dobra; glavna razprava pa se je sukala okoli nekaterih nalag, ki čakajo politične organizacije v prihodnjem obdobju.

V. L.

ZA BENCINSKO ČRPALKO V SLOVENSKIH KONJICAH

Glede na to, da je ljudski odbor konjiške občine odobril podjetju »Petrol« kredit, lahko pričakujemo, da bo še letos v Slov. Konjicah zgrajena prepotrebna bencinska črpalka.

-an

Šopek rožic za...

Verjemite, da bi se to lahko pripetilo tudi vam, seveda, če bi ravnali tako kot...

Bilo je petega marca. Sel sem mimo cvetličarne. Ste že kdaj stali pred širokim izloženim oknom in pasli oči po šopkih cvetov, ki jih imajo v lončkih, vazah in drugih posodah? Meni so se zdele tisti dan še posebno lepe. Morda tudi zato, ker sem v njih videl, da je svet lahko tudi pisan, če hočete lep in pri-kupen in ne samo bel, pokrit s snegom. Pred menoj se je razprostirala pisana poljana v malem. Nič več snega; bile so le hiacinte najrazličnejših barv, pa rumene narcise in še druge rožice. Kdo bi jim vedel imena. Za izloženim oknom je bila pomlad. Pomlad v cvetličarni.

Nisem okleval. Vstopil sem in naročil pisan šopek. Vedel sem, da ga bo žena vesela, zlasti še, ker je minilo že precej mesecev, odkar sem ji prinesel zadnjega.

Bo dovolj, me je vprašala cvetličarka, ko je v rokah držala zares majhen, toda lep in pisan šopek hiacint, narcis...

Bo, sem prikinjal zadovoljno in počakal, da je šopek uredila, ga povezala in zavila. V njem so bile štiri hiacinte, tri drobne vejice asperagusa. Rečem vam, lep šopek solidnih in nežnih barv. Prav takšnega sem si želel.

Koliko stane, sem vprašal. Ni mi takoj odgovorila. V roke je vzela svinčnik. Na robu papirja je nastal droben kupček števil. Nisem ji sledil, kaj je pisala. To se mi ni zdelo vladno.

Na zborih občanov se namreč o investicijskih vedno govori kot o silno resnih zadevah, o delih, ki so do kraja proučena, analizirana in podobno. Ko pa ti objekti stojijo, ugotavljajo napake, zaradi katerih so potrebna še dodatna sredstva, da jih odpravijo in spravijo celotno zadevo v normalno stanje. V tej zvezi je padlo še eno vprašanje — namreč odgovornosti za takšna dela. Oziroma konkretno — kdo je odgovoren za to, da ima gabska pekarna neprimeren peč in da bo že zdaj treba misliti na novo?

Zelo umestno je bilo tudi naslednje vprašanje. Udeleženci zboru so namreč ugotavljali, da je nemogoče na enem sestanku, ki traja po navadi dve do tri ure ali nekaj več, temeljito presoditi zelo obsežen predlog družbenega načrta, zlasti pa se v tako kratkem času odločiti za eno ali drugo investicijo. Če bi hoteli vsa vprašanja, ki jih nakazuje predlog družbenega načrta, temeljiteje proučiti, bi potrebovali neprimer-no več časa. Skratka gre za to, da bi se morali volilci na terenu in v delovnih organizacijah že pred razpravo na zboru seznaniti na en ali drug način z vsebino družbenega plana. To pa hkrati pomeni, da bi morala razprava o predlogu tako pomembnega dokumenta trajati dlje časa, ne pa recimo en teden, oziroma za eno volilno območje nekaj ur. Morda bi lahko to razpravo olajšali s pomočjo izvelečkov družbenega plana, s pomočjo njegovih glavnih obrisov, ki bi jih naj objavili v lokalnem tisku, ali pa razmnožili v ustreznem številu izvodov. Naj bo tako ali drugače, vsekakor je to problem, ki ga kaže proučiti in tudi primerno rešiti.

V razpravi o predlogu družbenega plana celjske občine za letošnje leto pa se je slišala tudi ta pripomba: imam občutek, da so investicije preveč razdrobljene, in da hoče ljudski odbor dati vsakemu nekaj. Pogrešam prioritete in vrstni red in končno zdi se mi, da takšno drobljenje investicijskih sredstev ni ekonomično.

Kaj bi rekli na to?

-mb

Zdaj ne prihajajo v Celje samo pisma iz Čuprije; te dni je na naslov predsednika ljudskega odbora celjske občine prišlo celo pismo iz Pože. Njegova vsebina je značilna predvsem zavoljo tega, ker je v njem delček tistih simpatij, s katerimi so prebivalci ostalih srbskih mest sprejeli pripravljenost celjskega mesta in njegovih ljudi, da pomagajo poplavljenem v Čupriji.

Takole je med drugim zapisal tovariš Milovan Bulić:

Ko sem 22. februarja poslušal poročila beograjskega radia o poplavi v Čupriji, sem z velikim veseljem sprejel tudi vest o pomoči prebivalcev vašega mesta poplavljenem in o prihodu vaših zastopnikov v Čuprijo.

S tem ste pokazali veliko bratsko ljubezen do našega srbskega ljudstva, v tem primeru zlasti do prebivalcev Čuprije, ki jih je prizadela nesreča. Ta vaša gesta bo ostala za zmeraj v naših srcih, zlasti pa še v srcih prebivalcev Čuprije. Storili ste veliko delo; prepričan sem, da je bilo veliko število tistih prebivalcev Čuprije, ki so ob vesti o vaši pomoči, zajokali.

Tovariš Bulić se v pismu spominja še drugih dogodkov iz prve in druge svetovne vojne, ki so povezali ne samo srbsko in slovensko ljudstvo, marveč vse jugoslovanske narode. Svoje pismo pa zaključuje:

Vse to, kar ste storili za prebivalce v Čupriji, me je navedlo, da se vam zahvalim za ta korak pomoči. Naj se to bratstvo prenese na naša mlajša pokolenja, ki naj v nadalje čuvajo bratsko ljubezen med srbskim in slovenskim ljudmi ter med vsemi jugoslovanskimi narodi.

Potem sem se nasmešnil, prijazno kar se da, se poslovil in odšel.

Domov sem odhitel po najkrajši poti. Nikjer se nisem ustavljal. Lahko si mislite, da se me je žena razveselila, saj sem prinesel povsem nepričakovano in s šopkom rožic v rokah.

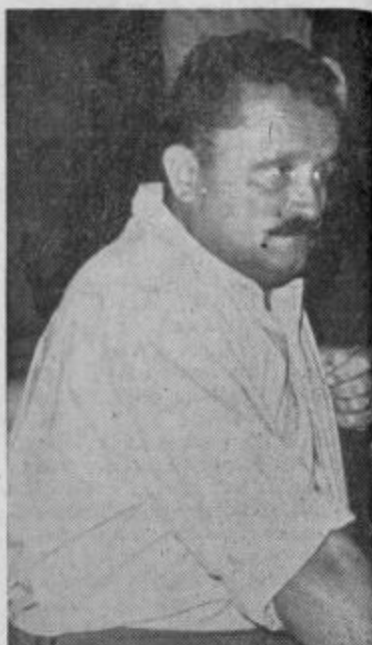
— No, kaj pa je to, me je v zadregi in z nasmejanim obrazom vprašala.

— To pa je za osmi marec. Kupil sem Ti jih že prej, ker bo za sam praznik gotovo gneča in kdo ve, če bodo tedaj imeli še kaj lepih in pisanih rožic...

Izročil sem ji šopek rožic za tisoč sto deset dinarjev; šopek rožic za praznik. Tri dni prežgoda. Zato pa sem se poudaril:

— To je za osmi marec, kajti drugega Ti ne bom več kupoval...

M. Božić

— Mi se sicer poslavljamo od tovariša Tineta Orla, je na občanem zboru celjskega Planinskega društva v razpravi deljal tovariš Dušan Gradišnik, toda, to je samo formalno slovo, kajti od njega se ne bomo nikoli poslovili. Vem, da bo tudi sam rad prihajal med nas, v naše kraje in planine, za katere je delal in živel kot predsednik planinskega društva.

Več o tem slovesu, ki ni bilo slovo, in o občanem zboru celjskega planinskega društva berite na deveti strani.

Vodovod - na prvo mesto

Povsem razumljivo je, zakaj so občani celjske občine na minulih zborih močno podprli predlog za gradnjo oziroma za nadaljevanje del pri gradnji vodovoda. Vodovod so kot investicijo številka ena potrdili tudi na zboru občanov na Otoku. Bolj kot kjerkoli druge prebivalci prav tu občutijo, kaj pomeni, če v vodovodnih ceveh ni dovolj pritiska in če si zavoljo tega vode ne morejo natočiti v višjih nadstropjih stanovaljskih blokov. Več kot negativnih je bilo na zboru volivcev na Otoku slišati pritrdilnih glasov za gradnjo umetnega drsališča. Umestna pa je bila tudi pripomba, naj tudi tretja osnovna šola v Celju dobi potrebna sredstva za obnovo oken.

Ostala bo v srcih vseh...

110 novih absolventov

Te dni končujejo delo v politični šoli (v oddelkih za odrasle in mladino) v žalski občini. Delavska univerza je kot doslej posvečala tovrstni izobrazbi vso skrb ter zajela v letošnji sezoni preko 100 slušateljev. Oddelke za odrasle so osnovali v Zalcu, Preboldu in Braslovcah, medtem ko je oddelke za mladino uspel le v Zalcu. Zanimivo je to, da so uvedli tri faze študija. Tako morajo kandidati za politično šolo opraviti že na samem začetku test, ki služi kot osnova za prilagoditev predavanj slušateljem; obenem pa služi za primerjavo začetnega in končnega znanja.

V prvem delu šole predelajo ekonomsko-družbeno ureditev na splošno. Po končanih predavanjih pripravijo kandidati nekakšen izpit v obliki poglobljenih razgovorov. V drugem delu šole slušatelji spoznajo do potankosti delo Socialistične zveze, osnovnih organizacij Zveze komunistov, zveze mladine, gospodarskih organizacij, samoupravljanja itd.

Tretji del pa je najvažnejši, saj v njem izbrane skupine obdelajo s temeljito študijo določeno gospodarsko ali politično organizacijo na samem terenu ter svoje ugotovitve tudi zagovarjajo pred komisijo. Tako je prav zanimiva analiza dveh skupin, ki sta izredno dobro proučili stanje v keramični tovarni v Libojah in v »Garantu« na Polzeli.

Večina kandidatov je že opravila izpite, le nekaj jih ta preizkušnja čaka te dni.

V glavnem kažejo ocene soliden porast znanja in nedvomno je politično šolstvo prav v žalski občini potrebnije kot drugod, ker mora prav vsestranska politična razgledanost reči svoj končni »da« pri modernizaciji kmetijske proizvodnje.

Iz likovnega salona

Prejšnji petek so v celjskem likovnem salonu otvorili novo razstavo slikarskih del Milana Rijavca in Janeza Kneza iz Trbovelj. Milan Rijavec se je predstavil s sedmimi olji, svojevrstnih barvnih ploskev, ki nekeje že mejijo na fovizem, čeprav avtor še vedno ostaja v mejah realnih kontur. Nedvomno je najuspešnejši »Lep dan«, kjer pred nami zaživi samo vidni barvno svetlobni občutek lepega dne.

Janez Knez pa je z velikimi platni s polplastično tehniko podooben malce težko razumljivi knjigi, ki pripoveduje o nastanku premoga, ki govori žalostno balado ceste interniranca, se poglablja v mikro svet rastlinskih oblik in znova pristane na cesti »Tihotitje s ceste«. Zanimivost njegovega slikanja je v tem, da na velikih platnih pripoveduje z elementi celote detajle ali cele zgodbe velikih epopej.

—že

Tudi za lovljenje zank je potrebna spretnost, ki je ne obvlada vsakdo

USPEH- intenzivne oblike izobraževanja

Žalska delavska univerza usmerja glavnino svojega dela v intenzivne oblike strokovnega in družbeno političnega izobraževanja. V letošnjem letu je skozi njene tečaje šlo že preko 1.800 slušateljev. Predavalo pa je kar 120 predavateljev.

Za to široko dejavnost nosi velik del zaslug direktor ustanove tovarniš Alojz Selan, ki nam je v razgovoru zaupal nekaj misli.

● Naše delo se je razširilo in zaenkrat smo dosegli maksimalno zmogljivost, saj smo od lanských 43 seminarjev in tečajev že doslej opravili 71 raznoraznih oblik izobraževanja, in to pretežno strokovnega, pri čemer za marsikatero gospodarsko organizacijo v občini nehoti opravljamo nekakšno kadrovsko službo.

● Tako je zanimivo, da je od 232 kandidatov za sprejem v tovarno nogavic, opravilo izpit ali je po testih odgovarjalo za določena dela le 157 kandidatov.

● Uvedli pa smo trislopesni strokovni študij. Zaenkrat imamo samo eno stopnjo, in sicer (v tovarni nogavic) izobražujemo za pletilce nogavic, poleg tega smo za kmetijske prireditelje nadaljevalni tečaj za traktoriste z dodatnim poudarkom na družbeno-ekonomskem področju, v »Garantu« pa je v teku tečaj za urlovodje, ki bo trajal 350 ur.

GREH LJUBEZNI

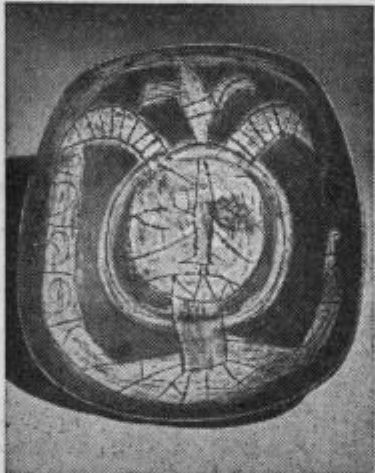
Te dni je v kinu Union velik naval. Vsi govorijo o »čudovitem, prekrasnem« filmu, ob katerem je baje vredno potočiti nekaj solza. Vzrok temu navalu pa je čisto navadna, odlično skonstruirana zgodba polna slučajnosti, ki se godi v »višji madriški družbi«, ter zamolklo baržunast glas pevke in filmske igralkice Sare Montiel in ne navsezadnje tudi njen stas.

Saro Montiel tudi tokrat srečamo v vlogi kabaretne pevke po imenu Magde, ki ima nešteto ljubimcev okoli sebe. Toda zgodba se prične šele z zaljubljenostjo mladega Angela-sina znanega madridskega sodnika Adolfa Vege. Zenitev je na vidiku in da bi oče preprečil ta družbeni škandal, začne sam dvoriti Magdi, hoteč sinu odpreti oči. Angelo se razočaran umakne v ozadje, oče pa se je vjel v lastno past; vljudnost, taktičnost in narejenost prastejo v pravo strastno ljubezen, kar čisto po režiserjevih komercialnih zamislih nujno vodi do tragične censure.

Neke noči najdejo lastnika kabareja ubitega in Magda se sedaj žrtvuje za svojega ljubega-pobegne in s tem prevzame krivdo nase. Nemir jo vodi po svetu, uspehi se vrstijo, tu in tam zasije konec dobre sreče, toda Magdino srce je prazno, ubito, izžeto.

Torej do potankosti je vse pripravljeno za veliko odločitev-Magda odide v samostan.

Vse skupaj je v filmu tako ganljivo in tako filmsko, da je komercialna plat resda odlično uspela, saj terjaja poleg plačila še nekaj mernikov solza.

JAKI RAZSTAVLJA V LJUBLJANI

Joža Horvat-Jaki je eden najboljših neumornih likovnih ustvarjalcev pri nas, saj priredi letno najmanj po tri do štiri razstave. Tokrat razstavlja skupaj s kiparjem-samoukom Bogosavom Živkovićem v Ljubljani v prostorih zavoda za urbanizem.

Razstavo je pripravila mestna galerija.

Reprodukcija razstavljenega dela nam kaže likovno rešitev na keramičnem predmetu. (Izdelek keramične industrije v Libojah.) Sprejemljiva je le kot estetska rešitev dekorativnega značaja predmeta.

—že

Slika je postala vzrok moje rane na želodcu, slabega počutja, nasploh mi je zagrenila življenje, da sem prezgodaj ostarel. Gostje so se vedno znova razpihovali ob njej in strokovnjaško ocenjevali vrednost, največje pa so zagrizeno trobili vsak svojo trditve, kaj predstavlja. In v takih prilikah je žena hotela nekaj svoje pameti prenesti tudi name in me je ponosno vprašala za svet. In ker sem iz bojaželjnosti soglašal z njo, sem dajal vedno druge razlage.

Enkrat sem trdil, da je to transfuzija, drugi je pomenila bojno polje, tretjič je predstavljala avtomobilsko nesrečo, četrtič samomor, petič, šestič, in v neskončnost.

Zdravnik mi je že zdavnaj zapisal najmočnejša pomirjevalna sredstva ter trdil naj menjam službo, kajti nisem bil več toliko pogumen, da bi mu zaupal, da je moje bolezni kriva visoko umetniška slika z navadnim podpisom: Ciklame.

Ali amaterska kulturna dejavnost zaostaja?

Vedno znova se ustavljamo ob ugotovljenem dejstvu, da amatersko kulturno-prosvetno delo upada in pri tem naštevamo nešteto vzrokov v tehničnem napredku, ki omogoča ljudem tovrstno izživljanje, ne da bi bili sami tvorniki. Govorimo o »fičkomaniji«, o poplavi »televiziomanije«, o »honorarizmu« (ki vse bolj jemlje slovo), o premali zavesti, o polankanju idealizma in ne vem še o čem drugem.

Zanimivo pri tem pa je to, da takšne ugotovitve prej slišiš pri občinskih zvezah Svobod kot pa v samih društvih, kjer članstvo le želi nekaj ustvariti in vlaga svoj trud.

Cep rav je v gornjih besedah dokaj resnice, vendarle nikakor ne

smemo prezreti dejstva, da je izredne važnosti za upadanje kulturne dejavnosti predvsem pomanjkanje sredstev. Tako nam je razumljivo, da so zadnja leta cene bile v stalnem porastu, nismo pa v širši družbi zmogli tega v dovoljni meri predočiti, da je ob takšnem pojavu potrebno sorazmerno povečanje sredstev za kulturno dejavnost, kajti le ob teh bi bilo možno dejavnost vsaj obdržati na istem nivoju.

Dandanes je uprizoritev zahtevnejša odrskega dela zvezana z velikimi stroški — toda denarja ni, ali pa ga je ravno toliko, da nekaj že delaš, a ne zmoreš tistega, kar bi lahko ob ugodnejših pogojih. To pa potem vodi k mrtvili še tistih tovarišev, ki vztrajajo nekaj časa tudi v težkem položaju.

Ce gledaš z določenega zornega kota (ko bomo imeli dovolj, bomo tudi kulturi odmerili več) po-

tem nekako razumeš to težnjo, ki pa je verjetno zgrešena, saj bomo še marsikje tisto izgubili, kar se je na kulturnem področju s težavo v letih ustvarilo.

Posebnost tega nerazumevanja pa se javlja tudi v občinskih vodstvih Svobod in prosvetnih društev, kajti le-ta v zadnjem času nimajo več tistega stalnega, pristnega stika z društvom in je delo okrajne zveze Svobod (tako pri nas!) bilo vezano kar na posamezna delujoča društva. Programiranja dejavnosti ni več. Občinska zveza obstaja še zgolj zaradi formalnosti (takšen je videz!), društva pa so vezana zgolj na lastno vzpodbudnost in iznajdljivost. Tudi vrste prosvetnih delavcev v Svobodah so se skrčile; nove oblike dela — klubsko življenje — pa so zaradi dokajšnjih investicij še marsikje neresene.

Pri tem se vriva nujen pomislek — zakaj od zgoraj nazdol! Odgovor pa je prav tako dojemljiv: občinski LO sprejme v mnogih primerih preveč pavšalno grobi prikaz proračuna in prav zato je vprašanje sredstev za kulturno dejavnost v največji odvisnosti pri sami delitvi.

Povsod iste težave

Podobno kot drugod se godi Svobodašem v Zalcu. Vedno manj jih je v vrstah Svobode in kadar govorijo o »zlatih časih«, pač govorijo o nekaj letih nazaj. In ko smo se pozanimali za vzroke, nam je predsednik društva tovariš Milan Božovičar v skopih, a jasnih besedah nakazal težave.

● Pred leti je Zalec bil znan daleč naokrog, saj skorajda ni bilo sezone, da ne bi dal najmanj po tri premiere v eni sezoni-celo šest. Tudi obisk je bil več kot zadovoljiv. Dan danes pa je ta podoba spremenjena. Niti ni dovolj delavoljnih tovarišev, še slabše pa je z obiskom. Film in televizija sta postala vrh kulturnega življenja in zaenkrat pač slabo kaže ustaljenim oblikam dela Svobode.

● Ali ste v letošnjem letu že igrali kakšno igro?

● Smo, in sicer opereto Radovana Gobca »Planinska rožica«. S pripravi smo začeli že v pretekli sezoni, a se je delo zavleklo. Pripravljamo pa mladinsko spevigrro istega avtorja »Kresničke«.

● Izgleda, da so operete značilnost zadnjih let. Kaj vas vodi k temu, da uprizorjate to lahkotno zvrst?

● V prvi vrsti zato, ker v takšnem delu lahko združimo dejavnost obstoječih sekcij Svobode (dramske, pevske in instrumentalne), nedvomno pa je za nas važno tudi finančno vprašanje, ki je, kot izgleda, najlažje premostljivo z operetami.

● Ali imate za dejavnost lastno dvorano?

● Zal tega nimamo. Za naše delo nam služi kino dvorana, kar tudi delno vpliva na slabše delo. Kaže pa, da bomo v letošnjem letu le dobili svoj lastni oder, in sicer v dvorani doma kmetijske zadruge »Savinjska dolina«. Prepričani smo, da bo s temi pogoji dramska sekcija le bolj zaživela, čeprav polagamo največ pozornosti in skrbi klubskemu življenju.

● In kako je s sredstvi?

● Kot običajno so manjša od potreb. Upamo pa, da bomo tudi letos deležni pomoči gospodarskih organizacij, ki nas z razumevanjem podpirajo.

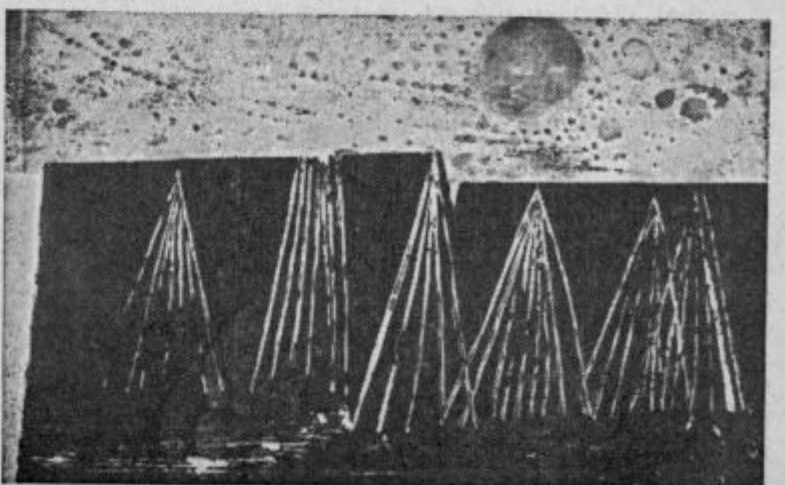
—j

Iz Virštanja

Prejšnji teden je prosvetno društvo v Virštanju odigralo v dvorani v Selah komedijo »Pogospodena butica«. Polna dvorana je bila najlepša nagrada domačim igralcem, ki so v treh dejanjih odlično zabavali gledalce.

Največja zahvala za odlični uspeh gre predvsem Slavki Sarlahovi — nosilki glavne vloge.

H. A.

A. Ajdič: Hmeljevke. Kombinacija grafike in akvatinte. Noč. Nepregledna hmeljišča, vtopljena v opek krog teme. Nad njimi nebo — del vesolja. Dvoje svetov — mikro in makro. Majhno, drobno dejanje človeka in veliki svetovi, ki pa so oddaljeni. Človekovo delo pa se vzpenja in rase in v svojem hotenju veže včerajšnji svet z jutranjim.

Diagnoza: Ciklame!

(Kozerija)

Moj sosed je že od malega ven bil malce »trčen«, saj je ves svoj prosti čas presedel kje na podstrešju in pacal ter pacal vsemogoče barve na platno, les, steklo ali karsigabodi. Mama je zato vedno dejala: »Ta pa je v božjih rokah!«

Cas pa je tekel in jaz sem s številno družino vred postal spoštovan meščan modernega mesta, medtem ko je moj sosed bil prav tako spoštovan, le da me je v »imetijsu« tehničnih predmetov vedno prekašal, poleg tega pa je imel polno slik, kar mi ženi ni šlo najbolj v račun. In prav ta dan, ko je zahtevala, da grem k sosedu, se je zame začel pravi peklo.

Slišal sem po ovinkih, da se je

Kot manjvredno bitje?

Kadar se ogledujemo po najbolj drastičnih primerih ženske neenakopravnosti, kadar hočemo dokazati kako smo se dvignili nad primitivnost in barbarstvo, potem kažemo na primer s prstom na nekatera plemena v Indiji, kjer pokopajo ženo živo z mrtvim možem v grob. Kažemo na muslimanstvo, kjer ni nič tako slabega, da bi ne bilo dobro tudi za ženo, če njen gospodar in gospod tako želi. Vrtamo po zapiskih raziskovalcev, ki so našli na divja plemena, kjer ima mož za najmanjšo stvar pravico ženo ubiti itd.

Pa nam ne bi bilo treba seči tako daleč. Kar oziroma se okoli sebe in bomo videli polno dokazov, da nismo šli mnogo dlje od tistih indijskih trinogov, da smo le civilizirano oblečeni divjaki, kadar je v nevarnosti moška prioriteta itd. Tako pojmovanja pa so v nemajhnj meri posledica katoliške filozofije in nauka, ki se je vsidrala v splošne pojme, v množične moralne norme.

Ženo je hotela vrsta katoliških mislecev, filozofov in učiteljev prikazati kot nujno zlo. Že zgodba o Evi začena...

... iz žene pohaja greh in zaradi žene umiramo (Ekleziast - 25, 26).

Ženo tudi biološko postavljajo cerkveni učenci v podrejenost. Vzemimo adamovo rebro:

Človek ne pohaja iz žene, ampak žena iz moža! — (Ep. h Kor., II. 8).

Kaj naj žena v družbi pomeni, katoliški misleci in predpisovalci posvetnega življenja katolikov takole predpisujejo:

... žena naj v občini (družbi) molči, ne sme se dovoliti, da bi govorila, ampak mora ostati podvržena kakor pravi zakon (postava). (Ep. h Kor., 14, 34)

Žena je po katoliških pojmih sploh veljala za manjvredno bitje, ki ga je treba prisiliti v tak družbeni okvir, kot ji ga dovoljuje gospodar-mož. Evo, kako uči P. Antoine v svoji knjigi »Verska pravica v tretjem poglavju:

Žena mora izkazovati možu spoštovanje, čast in pokornost. Žena je dalje dolžna možu hvalo za varstvo, vodstvo, preživljanje in pametno kaznovanje, kajti mož je glava žene. Mož sme tepsti ženo za velike pregrehe,

sme varovati matere na škodo dosevajčega otroka, dokler je še kakšno upanje, da se s smrtno matere da doseči še pravočasno pokrščenje ploda. —

Pri tem se ne vpraša svetnik, če ima mati pravico do življenja

telesu (?), tedaj je treba iz dvojnega zla voliti ono, da se odpre telo matere, da bi otrok mogel biti vzet ven in krščen. —

Po slogu jezika v teh odstavkih je jasno, da gre za precej stare tekste in prevode, ki sem jih dobesedno uporabil. To seveda pomeni tudi, da so te rešnice in nauki zares precej stari. Comitolo priporoča carski rez, ki je danes skoraj vedno uspešen, v času, ko je bil izid skoraj vedno smrti. Težko si predstavljamo kaj misli pod krstom v materinem telesu. Verjetno gre za mater, ki mora biti pri zavesti, kar je v hudih porodnih krizah običajno nemogoče.

K vsem tem citatom ni potrebno komentarjev. Dovolj so zgovorni.

POPUSTNA

Povedal sem predsedniku turističnega in oglepsevalnega društva tovarišu Jenku, da sem nameraval pripeljati trop umazanih otrok na maskarado, ki bi nosili gesto: Juhuhu! Stanujemo v tretjem nadstropju!

— Škoda da nisi. Prva nagrada bi ti ne ušla. Sicer pa prihrani idejo do drugega leta, bo še vedno aktualna, sem dobil v odgovor.

Prijatelji v stiski

V stiski spoznaš prijatelje. Na ta pregovor bi prav gotovo pritrdili pernatci pevci iz okolice kostanjeviške osnovne šole, ki je znana tudi kot znamenita Gorjupova galerija. Učenci te šole so vzorno uredili okolico svojega hrama učenosti. Imajo imenitno vrtnarijo, park, ki poleti odmeva od veselega ptičjega petja. Čez zimo so pernatci pevci našli obilo hrane v krmilnicah, ki so vrh tega še lične in opremljene s pravimi steklenimi stenami...

Pri nas sneg-drugod pesek

Sicer tudi pri nas nismo najbolj navdušeni, kadar je treba čistiti sneg s pločnikov in cest. Letos je bilo treba premnogokrat zgodaj vstati, da ni bilo treba pozneje rdeči pred čuvanjem javnega reda in plačevati izredni dohodek od prebivalstva. Takrat blagrujemo tiste, ki jim zima nikoli ne nasuje belega snega pred prag. Letos je

bilo takih želja morebiti še zlasti veliko, ko se zima noče posloviti. Toda povsod res nimajo teh skrbi. Marsikje vidijo sneg samo na filmskem platnu in na razglednicah. Toda drugi kraji — drugi običaji. In nadloge...

Ob pacifiški obali v ZDA imajo spet drugačne težave kot mi. Tam sicer ne zapade sneg, zato pa toliko bolj divja morje, ki s plitvin zmeče na nizko obalo tone in tone mokrega slanega peska. Prebivalci obmorskih krajev in mest se morajo boriti z lopatami v rokah z vsiljivim peskom, ki ga toplota ne tali in leze v kleti, skozi vrata in razpoke.

Na naši sliki vidimo ogromen val, ki je poleg vode vrgel na obalo tudi lepo zalogo peska. Na ulici,

pred vrati in na dvoriščih je ob takih dneh blatna vas tisto, kar se drugače imenuje privlačni Los Angeles.

Kovinski barometer ali moja ocena

Kovinski barometer je občutljiva reč, čeprav moram iskreno priznati, da njegova občutljivost ne presega moje. In prav naključje je hotelo, da nam je tovariš dal za domačo nalogo izdelavo barometra. Dejal je:

»To je čisto enostavno. Napravite ga in prinesite jutri!«

Ta izjava pa je sprožila cel plaz nepredvidenih težav. Doma nimamo nobenega pripravnega orodja, še manj pa materiala, ki bi bil potreben za to. In čeprav je očka inženir, se mi je vendarle zgodilo, da sem morala brez barometra v šolo. Bilo mi je hudo, toda iskreno sem povedala tovarišu, da pač nisem znala.

Tovariš pa me je pogledal postrani in dejal: »Enka! Sedil!« Res je, da nisem bila edina, ki jih je doletela takšna usoda, toda nekateri so imeli kar lepo napravljene barometre in nehote sem se čudila njihovi iznajdljivosti. Tovariš pa si je ogledoval izdelke, nekaj mrmral v brado in glasno zapisoval ocene: »Pet, štiri, tri, pet itd.«

Prijokala sem domov. Moj jok je prešel tudi na mamo, ki je mimogrede razbila krožnik, očka pa je pri reševanju šahovskega problema naravnost pobesnel, češ, kaj si le misli tovariš, ki želi, da bi starši delali domače naloge otrok. In ko se je umiril, je začel pripovedovati, kako so prejšnji dan vsi očelje otrok iz mojega razreda prihajali v mehanično delavnico in naročevali barometer. V splošnem barometrikm razpoloženju je mlajši bratec izkupil zaušnico, očka je ves užaljen zaradi očitkov nesposobnosti odšel v bližnjem gostilno, mama pa je po dolgem premišljevanju odšla k sosedu ter naprosila, da je do večera izdelal barometer. In ker je čutila, da je ta reč le nekaj posebnega, je svojevoljno lepo nagradila ključavničarjevo delo.

Vsa srečna sem drugo jutro prinesla barometer v šolo. Ko je prišel tovariš, sem strmežljivo odnesla barometer v pogled. Nekaj časa ga je vrtil, ogledoval, se zmrdoval, naposled pa je dejal: »Na, sem mislil, da inženirji znajo bolje kot mi, pa ti naredi takšen zmaček!« Čez čas pa je, videč moje solze, robato zagodrnjal: »No, za trojko bo žel!«

Ni mi bilo vseno, vendar mi je odleglo, da sem si popravila nezaluzeno enko. Hudo mi je postalo šele takrat, ko je Janez, ključavničarjev sin, povedal, da očka ni delal barometra posebej zame, temveč da je to tisti, za katerega je včeraj dobil petico.

V naši družbi je deležna žena, ki pričakuje otroka vse pomoči in spoštovanja.

je li to potrebno, da bi se pobiljšala. Pretepati ženo je v praksi jako dobrodejno, ako se to dela v pravem času in meri...

Kako je katoliška cerkev nečloveško in grobo obravnavala ženo največje poslanstvo — njeno materinstvo. Prisluhnimo kaj pravi o problemu dileme otrok in mati svetnik Alfonz Ligouri:

... v nobenem slučaju se ne

v blagor že rojenih otrok, za moža in družbo? Kolikokrat je kriza ob porodu posledica ženske konstitucije, bolezni, nesreče itd. To je torej »volja stvarnika« in zato mora umreti, da bi nekdo lahko prišel novo krščeno dušo rimski cerkvi.

Se bolj drastičen je pri tem Comitolo v svoji knjigi »Verska moralaa. On terja:

... Večnemu zveličanju otroka je dati prednost pred dobim zdravjem matere. Ako se ne more krstiti otroka v materinem

Umetnica in mati

Znana angleška vrhunska umetnica, primabalerina Moira Shearer pri 37 letih še vedno ne pusti

nobene tekmiče na vrh. Primerjajo jo lahko samo še z umetnicami svetovnoznane baleta »Bolšoj teater« iz Moskve. Moira pa ni samo umetnica, temveč tudi dobra žena in mati. Nedavno je povila četrtega otroka. To, da ima za sodobne pojme kar mnogoštevilno družino, jo prav nič ne moti pri njenem poklicu. Svetel lik žene v poplavi kvazi-umetnic, ki si zavoljo »kariere in poklica« ne morejo privoščiti otroka. Moira je znana tudi našim kinoobiskovalcem iz filma »Rdeči čevljički«. Poročena je z angleškim radijskim in TV urednikom Ludvicom Kennedyjem, ki ni v sorodu z onim v »Beli hiši«.

Ze nekaj dni je bila zavezniška vojaška misija na Stajerskem. Bila je vedno v bližini štaba IV. operativne zone. Vreme se je tiste dni kot naročeno zjasnilo po daljšem deževju, tako da so zavezniški piloti lahko s svojimi transportnimi letali pripeljali pomoč v orožju tudi na Pohorje. Med pošilkami z orožjem so bile tudi pošilke municije in razstreliva. Posebne vrste so bile polne v staniol zavite zelenkaste mase, ki je dišala po mandeljnih in je bila prijetno sladka. To je bil eksploziv, ki smo ga spoznavali pod imenom 808. Prijeten duh, staniol pašir in sladok okus je marsikoga zapeljal, da ga je jedel kot čokolado a da se ni niti zavedal, da je pojedel za tiste čase najhujše razstrelivo. Zdravniki so zagotavljali, da med uživalci razstreliva ni bilo težjih bolnikov in da je večna futila le lahno zavijanje po črevesju brez hujših posledic.

Težje je bilo pa z mostovi, tračnicami in viadukti! O tem, kako se je počutil viadukt pri Gornjem Dolčju 17. junija 1944 potem, ko je prišel v dotiko z 808, bi pa sedaj nekaj pobral iz partizanske beležnice:

Ze jutraj smo vedeli, da bomo proti večeru šli v akcijo. To je že kar viselo v zraku, čeprav še ni bilo nobenega ukaza za premik. Toda minerci so bili precej bolj živahni kot druge dni in tudi Lučko, ki je bil rudarski inženir in se je spoznal na ravnanje z razstrelivom, je tisti dan neprestano stikal po hiši, v kateri je bil komandir minerske čete. Minerci so odvijali 808 iz staniola in ga gnetli v večje sporečice. Po temu smo tudi zaključevali, da ne bomo šli v neko manjšo akcijo na vlak, temveč na večji objekt.

Tudi člani zavezniške misije so si takrat želeli ogledati, kako deluje njihov 808 v partizanskih rokah. Na lastne oči so hoteli videti, kako uporabljajo partizani eksploziv pri uničevanju prometnih žil na ozemlju Tretjega Rajha, kamor so takrat priključili tudi Stajersko. Prisostvovanje v takšni akciji se je brez dvoma tudi oficirjem zavezniških misij doma štel v dobro. Pozno popoldne smo se začeli pomikati proti dolini. V tem smo prišli že do Florjana, kjer smo se okrepčali v gostilni pri Hludoverniku. Predhodnice so šle naprej po cesti proti Dolčju. Blizu Dolčja ob cesti se je ustavila saniteta, ki naj bi po potrebi sprejela eventualne ranjence. Ena četa je že prej šla nad Mislino, od koder je posočila začela z masovsko akcijo, ki naj bi zadrževala nemške posadke v postojanki.

Iz partizanske beležnice

17. junija 1944 - Pohorje

Druga četa je šla v zasado na cesti Velenje - Dolč. Minerci so na križišču zavili na desno proti viaduktu na železniški progi Dravograd-Velenje. To je vsekakor najlepši železniški objekt na tem predelu proge, ki se ponosno dviga med privlačne hribe, posejane s smrekovimi gozdovi. Nekaj minercov je šlo minirati bližnji tunel.

Seš vojne misije ameriški major Lindsay je bil silno radoveden človek in smo ga morali peljati prav do viadukta, kjer so minerci pod nadzorstvom Lučke »leptili« na podpornike 808, da bi čim večji del viadukta zletel v zrak.

Vse je bilo nared. Potegnili smo se nazaj v h.še, ki so bile dovolj oddaljene od viadukta, da nam ne bi škodovala eksplozija. Komaj smo se dobro poskrili v zaklonišča, je že zabiskalo in takoj zatem je močna detonacija pretresla ozko dolino. Viadukt je v sredini razneslo na tisoče kosov in proga Celje-Dravograd je bila uničena za promet. Menda jo Nemci niso več obnovili do konca vojne.

Nekaj nas je ostalo še pri Firerju - toda se pri tistemu, ki je takrat strahoval domala ves svet, temveč

pri gostilničarju na križišču, kjer sedaj stoji nova velika zgradba dolške zadrage. Tam smo popili vso zalogo piva in drugih pijač, ki jih takrat gostilne niso imele več mnogo na zalogi. Tudi zavezniški oficirji so prav z veseljem segli po časih, saj so imeli kaj zaliti. Ze prihodnji dan bodo skozi eter letele šifrirane depeshe, ki bodo javljale o lepi akciji, ki so jo videli na lastne oči...

Srečanje z 808 na Stajerskem je bilo zanimivo in prijetno, pozneje smo ga uporabljali še v mnogih akcijah na vlake, na bunkerje... a kot prehrana je pršel čisto iz mode.

V. V.

